

Van hot naar her

Wonderland — kliffen en hoogland, gletsjers en vulkanen, middernachtzon en noorderlicht. In IJsland is niet zomaar één landschap te bewonderen, te beleven en te ontdekken.

Het legendarische eiland

Hoog in het noorden ligt het omstuwde eiland, waarvan ontdekkingsreizigers geloofden dat het ging om het legendarische Ultima Thule. Atlantische golven knagen aan de kust tussen Vík í Mýrdal en Skógar, witte golfkammen rollen over zwarte lavastranden en de wind blaast fris in je gezicht. Hier kun je genieten van de ruimte en de eenzaamheid, luisteren naar het meerstemmige koor van zeevogels. Stenen en rotsen herbergen verhalen die net zo verbaazingwekkend zijn als het hele eiland.

Blauw, wit, zwart

Bij de gletsjerlagune Jökulsárlón doet IJsland zijn naam alle eer aan. Hier drijven ijsbergen in alle tinten blauw, wit en zwart rond en daarachter verheft zich de hoge gletsjer Vatnajökull. Een ideaal filmdecor – zie James Bond (*Die Another Day*) en *Game of Thrones*. Op het meer zwemmen eenden, af en toe kijkt een nieuwsgierige zeehond op uit het water.

De beroemde haringplek

Ingebed tussen steile bergen ver in het noorden ligt Siglufjörður. Ooit de rijkste haringstad van het land, nu een beroemde misdaadlocatie die rijk is aan charme.

Een berg, nee, dé berg, Herðubreið, midden in het hoogland. De tafelberg is van een perfecte schoonheid en aan zijn voeten ligt de meest onrendabele lavawoestenij van IJsland. Als je hier wandelt of gewoon op de lava gaat zitten, kun je de stilte horen. Een ongewone ervaring. Een goede plek om eens na te denken over het leven van de vroegere outlaws, en ook over dat van jezelf.

IJsland van binnenuit

Klim naar beneden in een van de vele lavagrotten, groot en zeer diep, soms over zeer steile trappen. Hier ben je zo dicht bij het middelpunt van de aarde dat je zou kunnen denken dat je een held bent uit de gelijknamige roman van Jules Verne. Fascinerende kleuren en vormen zullen je verrassen in deze onderwereld. Als je het liever kouder hebt, ga dan naar binnen in een gletsjer of duik tussen twee continentale platen in het Þingvallavatn-meer. Wil je de kracht van het water ervaren, stap dan op een raft of onderneem een kajaktocht over een gletsjerlagune met uitzicht op de Vatnajökull. Het maakt niet uit wat of hoe, elke ervaring brengt je dicht bij IJsland.

De microbrouwerijen in IJsland zijn er trots op alleen het allerbeste water te gebruiken. Sommigen zweren bij gletsjerwater, anderen bij bergwater. Maakt niet uit – de verschillende soorten bier zijn beslist elke slok waard.

Kijk uit voor de Yule Lads! De dertien grove kerels zijn uit op kattenkwaad.

En zo op het bord ...

Aan de haven in Reykjavík kun je de vangst van de dag zien, die de koks omtoveren tot uitstekende gerechten. Veel havensteden hebben hun speciale restaurant. Salthúsið in Grindavík, serveert bijvoorbeeld uitstekende gezouten vis. Wat ooit een gerecht voor eenvoudige mensen was, is nu een culinair hoogstandje. De eenvoudige visstoefpot Plokkfiskur, gemaakt van aardappelpuree, uien en vis, is een lifestylegerecht geworden. Zelfs de populaire caloriebom broodje krab met mayonaise wordt nog steeds geserveerd, hoewel de trend is om meer salade en groenten uit de eigen kassen te gebruiken. Veel restaurants maken reclame voor hun regionale specialiteiten, het is de moeite waard ze allemaal te gaan proeven!

Reykjavík en naburige steden

De kleine metropool — hier bruist het leven en is alles begonnen. Het ideale startpunt van je reis.

blz. 17

Reykjavík ★

Reykjavík is een jonge stad, en dus is er groei en probeert men dingen uit. Nieuwe gebouwen, restaurants, pubs, designwinkels, bouwplaatsen en oases als tuinen en binnenplaatsjes.

blz. 20

Austurvöllur

De plek waar de inwoners van Reykjavík en het hele eiland graag zijn – Austurvöllur. Op het terras van het café kun je met een kop koffie uitkijken over de plek in het hart van de stad en kijken naar de mensen die zich in de zomer op het grasveld vermaken.

De valk, heraldisch dier en in de 18e eeuw grote handelswaar.

Erin duiken

blz. 22

Kolaportið

Al jaren een instituut: de vlooiemarkt in het douanehuis – trefpunt voor vreemde types en aanbiedingen.

blz. 23

Harpa

De concertzaal is een opvallend gebouw aan de haven. De glazen gevel schittert in vele kleuren in de zon.

blz. 26

Hallgrímskirkja

De witte kerk is het symbool van de stad, van verre zichtbaar met een verlicht kruis op de torenspits.

blz. 29

Perlan

De futuristisch ogende glazen koepel rust als een glinsterende parel op zes warmwatertanks. Binnen kun je door een ijsrot lopen in de tentoonstelling over de wonderen van IJsland.

blz. 30

Nauthólsvík

In de badplaats met goudkleurig zand en warm water dat in zee stroomt, krijg je het Mallorca-gevoel.

blz. 32

Fietstocht langs de kust

Een tocht met zicht op weidse verten en besloten hoekjes, waarbij je de stad beleeft in musea, wijken, cafés, stranden en vooral in prachtige vergezichten. Reykjavík is de ideale fietsstad, want het is overal vlak.

Reykjavík aan de Reykjavíkers: dat is de wens van veel inwoners in de zomer, wanneer de stad volloopt met toeristen.

blz. 47

De zoete verlokking

Chocolade uit IJsland heeft een lange traditie, maar is pas echt hip sinds 2013, toen de repen van OmNom op de markt kwamen. Originele verpakkingen en fantasierijke creaties vormen het succesvolle concept. Let op de wolf.

De hoge zit-zuilen van Ingólfur ondersteunen de stad, in het wapen tenminste.

beleven

Koel en regenachtig, populair en volgeboekt

W

Waar begint en eindigt Reykjavík? Als je per schip van zee komt, arriveer je in het centrum. Als je per bus of auto naar de IJslandse hoofdstad reist, kom je door een schijnbaar eindeloze zee van huizen, die de bouwsector momenteel nog verder uitbreidt: bouwkransen en omleidingen op vele plaatsen. Nou ja, Reykjavík is een jonge stad, dus die rekt en strekt zich nog.

Het best kun je gaan zitten in een café bij Austurvöllur (zie blz. 20), dan ben je midden in het historische gedeelte. Aan dit plein staan belangrijke gebouwen zoals het parlement en de kathedraal. Als je op zoek bent naar iets historisch in Reykjavík, zul je teleurgesteld worden. Het oudste huis uit 1786 lijkt meer op een schuurtje, en je bent er net zo snel weer uit als in. Maar als je op zoek bent naar iets verrassends, dan vind je dat in Reykjavík. Verlaat de hoofdstraten, dwaal door kleine straatjes of kijk op binnenplaatsjes. Wandel door de Fischersund (zie blz. 22) en slenter door de Godenwijk (zie blz. 26) met de kleurige huizen.

De hoofdstad telt zo'n 120.000 inwoners en vormt met de naburige steden Hafnarfjörður, Kópavogur, Garðabær en Seltjarnarnes een grootstedelijk gebied

TER ORIËNTATIE

0

Service Center: in het stadhuis, Tjarnagata 11, tel. 411 60 40, visitreykjavik.is, dag. 8-20 uur.

Service Center: op de camping, Sundlaugarvegur 34, tel. 568 69 44, reykjavikcampsite.is, het hele jaar geopend, mei/sept.-apr. receptie onregelmatig bezet.

What's on toeristeninfo: Laugavegur 5, Tryggvagata 11, tel. 551 36 00, whatson.is, dag. 9-21 uur.

reykjavik.is: informatie over de stedelijke voorzieningen (in het Engels). **visitreykjavik.is:** alle informatie die je als toerist nodig hebt.

grapevine.is: informatie over cultuur, politiek, winkelen en dergelijke in Reykjavík.

Auto: spitsuur in de namiddag; in de binnenstad alleen betaald parkeren.

Bus: de luchthavenbus van Keflavík rijdt naar het centrale busstation en Reykjavíks binnenlandse luchthaven.

waar ongeveer 65% van de IJslandse bevolking woont. Reykjavík is zonder meer het toeristische bolwerk, een centrum van kunst en kunstenaars – en voor de inwoners natuurlijk het centrum van het land.

Reykjavík

Kaart 2, Groot-Reykjavík

De 'stichtingsstad' Reykjavík strekte zich uit van de Tjörninvijver tot de haven 500 m verderop, waar nu de opvallende Harpa staat. Niets is hier echt oud, als je Europese maatstaven hanteert. Sterker nog: de meeste 'oude' gevels zijn van de moderne tijd; de buitenkant is nep, de binnenkant is van beton. Er is geen oudstedelijke flair, maar deze vreemde stedelijke mengelmoes is net als Reykjavík: een beetje geïmproviseerd, een beetje hip en een beetje snel, snel, snel.

Het historische centrum

Bedrijvigheid van groot en klein

Rumoer en drukte vind je vooral aan de noordoever van de stadsvijver Tjörnin ①. Talloze kinderen voeren toast aan honderden eenden; geklets en gelach vullen het plein. Meer dan veertig verschillende vogelsoorten, waaronder eenden, kortbekganzen, zwanen en diverse soorten meeuwen, verzamelen zich hier. Vroeger stonden er boerderijen aan de zuidoever, tegenwoordig zijn er parken en wandelpaden rond de grote vijver. Het deel van het park ten zuiden van Skóthúsvegur heet Hljómskálagarður en is vernoemd naar de achthoekige muziektent bij de ingang van het park.

Direct vanaf de krijsende meeuwen leidt een plankier over de vijver naar het Stadhuis ②, langs het beeld van de 'Onbekende bureaucraat'. De twee gebouwen van het stadhuis, met hun opvallende betonnen boogdaken, verrijzen uit het water. Deze aanblik is bedrieglijk: ze rusten op een kunstmatig eiland dat aan de rand van het meer is aangelegd; een andere plek

was voor het complex niet te vinden in het dichtbebouwde historische centrum. Vanwege deze kostbare onderneming wordt het stadhuis, ontworpen door de architecten Margrét Harðardóttir en Steve Christer en klaar voor ingebruikname in 1992, beschouwd als een prestigeobject van de toenmalige burgemeester en latere premier Davíð Oddson. In de foyer zie je een grote reliëfkaart van IJsland en modellen van de huidige bouwprojecten in de stad.

De inwoners van Reykjavík waren destijds niet blij met het ontwerp, ze waren meer voorstander van houten panden zoals Iðnó ③ (Vonarstræti 3, idno.is). Het prachtig gerestaureerde houten gebouw aan het 'Eendenplein' werd in 1897 gebouwd als gemeenschapscentrum voor de vereniging van ambachtslieden en diende tot 1989 als locatie voor de toen opgerichte Reykjavík Theatre Community. Nu is het

Kop van beton? Wie naar het beeld van Magnús Tómasson kijkt, moet onwillekeurig om ambtenaren lachen

De golf van misdaadromans

Zelfs voor IJslandse thrillers moet ik in dit verband een lans breken. In literair opzicht zijn ze meestal bescheiden, maar ze tonen het IJsland zonder schijn: gedwongen prostitutie, seksueel misbruik van kinderen, drugsgebruik, xenofobie, kortom alles wat men kent maar niet associeert met IJsland. De hausse aan misdaad fictie van de laatste jaren begon met Arnaldur Indriðason. Zijn misdaadromans volgen het zogenaamde Zweedse model en zijn maatschappijkritisch. Andere bekende auteurs zijn Viktor Arnar Ingólfsson en Yrsa Sigurðardóttir. IJslandse misdaadromans zijn populair in Duitsland, in Nederland zijn nog maar weinig vertalingen uitgebracht. Overigens is het land beslist vreedzaam. Het feit dat er in 2017 vier moorden op het eiland werden gepleegd leidde al tot discussie; gemiddeld zijn er in IJsland twee moorden per jaar. ■

SCHRIJVERS IN MUSEA

S

Gljúfrasteinn: bij Mosfellsbær, zie blz. 65. Het huis was 50 jaar de woning en de werkplek van de winnaar van de Nobelprijs voor literatuur Halldór Laxness en zijn gezin. Het huis is nog net zo als tijdens het leven van de schrijver.

Museum Þórbergssetur: in Hali, zie blz. 125. Het museum is gewijd aan de belangrijke IJslandse schrijver Þórbergur Þórðarson (1889-1974), die hier werd geboren. Het origineel vormgegeven gebouw werd ontworpen door architect Sveinn Ivarsson. In de oostzaal zijn oude foto's te zien, in de westzaal zie je een tentoonstelling over het leven en werk van de schrijver.

Terug naar de wortels

Eten — de koks van IJsland zijn in dubbel opzicht trots op hun wortels: ze koken volgens traditionele recepten met plaatselijke groenten, vis en lamsvlees.

Alleen al het lezen over sommige ingrediënten, zoals geschroeiide lamskop of gefermenteerde haai, *hákarl* genoemd, laat zien dat de traditionele IJslandse keuken behoorlijk angstaanjagend kan zijn voor fijnproevers van het Europese vasteland. Of de haai, begraven tot hij begint te rotten, nog eetbaar is, hangt niet alleen af van de kwaliteit en de soort vis, maar ook van de bijgerechten: *brennivín*, een aardappelbrandewijn, en zoet zwart brood. Het brood is of werd ook begraven – in de hete grond waar het gaar werd. Als je van donker roggebrood houdt, zul je dit lekker vinden.

Veranderd eetgedrag

Sinds de jaren 80 is het aantal internationale restaurants gestaag gegroeid, en daarmee meteen ook het aanbod van fastfood. De typisch IJslandse lunch van *hangikjöt*, gerookt lamsvlees met erwten uit blik en gekaramelliseerde aardappelen, is vervangen door hamburgers en friet. In de supermarkten domineren de internationale levensmiddelen, maar in kleine viswinkels kun je nog terecht voor zeeoeteieren en papegaaiduikerborst. Tot ver in de 20e eeuw stonden zeevogsels op het menu. Nu bieden alleen nog toprestaurants *svartfugl* aan.

De jonge creatieven

De jonge generatie koks is beïnvloed door de nouvelle cuisine, vaak na een

opleiding in het buitenland. Ze ontwikkelt andere creaties, zoals zalm met honing, dwergvinvis met IJslandse wasabi en vlees van lammeren die twee maanden lang alleen engelwortel hebben gegeten. Er zijn ook salades en groenten uit IJsland, verfijnd met kruiden die op het land groeien, zoals tijm en rozemarijn. En ze werken met talloze paddenstoelen; van kraaibessen en bosbessen maken ze een heerlijke jam als bijgerecht, bijvoorbeeld bij rendiervlees.

Skyr veroverd de wereld

Geen enkel ander IJslands product heeft zoveel fans als het eiwitbommige skyr. Ooit was het gewoon een soort magere kwark die werd geserveerd met suiker, of misschien verfijnd met wat fruit. Tegenwoordig kan niemand die gezond wil eten hier nog omheen. Een internationaal bedrijf heeft het ook buiten IJsland in de supermarktschappen gebracht. ■

FOOD AND FUN

F

Tijdens deze internationale wedstrijd verandert Reykjavik in maart in een fijnproeverstempel. Hier toveren de koks van de luxerestaurants culinaire hoogstandjes tevoorschijn met regionale ingrediënten. Data en locaties zijn te vinden op foodandfun.is.

De middeleeuwse manuscripten die te zien zijn in het Cultuurhuis in Reykjavík worden door IJslanders even waardevol geacht als de kroonjuwelen door de Britten

maatschappijkritische poëzie begon pas halverwege de 20e eeuw. In de jaren tussen 1946 en 1953 debuteerden vijf dichters die zich de Atoomdichters noemden en die radicaal braken met de traditionele poëzie. Om de ingrijpende veranderingen als gevolg van de oorlog en de naoorlogse periode adequaat onder woorden te brengen, zochten ze naar nieuwe uitdrukkingvormen. Ze gebruikten hun eigen symboliek en idioom, die voor de lezers niet onmiddellijk duidelijk waren. De term 'atoomdichter' werd aanvankelijk door de traditionalisten gebruikt als een belediging.

De stromingen van de hedendaagse poëzie zijn fascinerend divers en de gedichten hebben een humoristische benadering van het ritme en de melodie van het IJslands. Zo nodigen sommige gedichten van Són bij het voordragen bijna uit tot experimenteren. Andere dichters zijn Einar Már Guðmundsson, Gyrðir Elíasson, Linda Vilhjálmsdóttir en Steinunn Sigurðardóttir. In 2018 verscheen de dichtbundel *Freiheit* van Linda Vilhjálmsdóttir als tweetalige (Duits-IJslands) uitgave. Linda weet met een paar woorden een heel universum te scheppen.

